List 40. **NOVICE** Tečaj XXXIII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 6. oktobra 1875.

Obseg: Sadimo orehe! — Letošnja vinska letina v Vipavi. — Delitev premij za konje. — O zboljšanji planinskega gospodarstva. (Dalje.) — Novi Kranjski panj po Dzierzonovi osnovi. (Dalje.) — O razstavi učnih pomočkov za ljudske in meščanske šole v Gorici. — Prislovice in reki iz Istre. — Kakošen bode konec ustaje Ercegovincev in Bosnjakov? — Mnogovrstne novice. — Policijski komisar. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Sadimo orehe!

Kar človeku k srcu gre, ostane mu rado v spominu. Tako je tudi meni ostalo, kar so naše „Novice“ toplo priporočale, naj bi začeli po domovini naši prav pridno saditi orehe. Kako se prileže orehova senca, še bolj pa orehov kolač in kako paradira v snažni sobi orehova omara!

Sam sem že posadil veliko orehov, katerih vžival ne bodem, iz načela, iz katerega naj bi tudi drugi delali, da vsaj koristimo ljudém, ki bodo živeli za nami, ako sedanjim premalo koristiti zamoremo. Zatoraj si drznem ziniti prav priprosto besedico, ki naj bi vsaj stoteri sad rodila, hočem reči, vsaj sto orehov več naj bi se prihodnje leto sadilo, kjer se jih kaj sadi; zato zakličem po svetu, da odmeva od Krima na Gorensko, Dolensko in Notranjsko: Prijatelji orehov in prijatelji naroda našega: sadimo orehe, da bomo imeli vesele praznike božične, velikonočne in sv. Miklavža!

Oreh je lepo, žlahno in koristno drevo. Otrok ti stori in uboga vse za kopico orehov, fantje in dekleta radi skrivaj stikajo po sušilnicah, oče in mati jih spravljata na posebno varni kraj, in stara ženičica jih poskriva po izbah, da bi v prirojeni ljubavi z orehi krotila izročeno jej deco, in zavarovala mirno tihoto od starosti trudnim ušesom. Sadimo toraj orehe! —

Takih žlahnih dreves je čedalje manj, kajti na-nje mizarji prežé, kakor pajek na muho. Le slab gospodar prodaja iz svojega posestva orehe, dokler nima nove zaloge, da morda prestavi dan pri sodniji, ali pa da zamore kaj dalj ob mizo trkati, ko že davno na upanje več ni dobil. Kdor hoče posekati star oreh, mora, ako pošteno gospodari, poprej krog njega nasaditi druzih, in ko bodo ti rodili, naj gré še le brusit sekiro. Toraj sadimo orehe!

Orehe množiti je lahko in prijetno delo. Še je čas začeti za prihodnje leto, dokler zadnji orehi doli cepajo, ki so najlepši in najbolji, tudi niso črvivi; a tudi je zadnji čas, da si odbereš surovih orehov za seme, vsaj na peči, v peči in na sušilnici posušeni ti ne kalijo.

Za seme odbrani surovi orehi naj se dobro presušijo na zračnem kraji — dobro je med okni. Ko so osušeni, se pa spravljajo čez zimo tako-le: V primeren lonec deni na dno drobnega peska poldrug palec na debelo; na pesek vloži oreh pri orehu natesnoma tako, da orehi po koncu stojé, pa so z ostrim koncem doli obrnjeni, da kal spomladi iz ostrega orehovega konca požene naravno navzdol v pesek, in se ne polomi, kedar orehe jemlješ iz lonca, ne od vrha, ne od spod, kar bi se moralo zgoditi, ako bi orehi križem ležali med peskom, ker se čez zimo pesek trdo vleže. Na vrsto pokoncu postavljenih orehov pride druga vrsta peska, in na pesek ravno tako, kakor je zgoraj rečeno, vrsta orehov, dokler ne zmanjka prostora ali orehov. Zadnja vrsta orehov pri vrhu se konečno zopet pokrije s peskom, in lonec se spravi čez zimo v kak zavarovan zračen kot pod streho, kjer ni plesnobe.

Če so orehi slabo sušeni, ali če je lonec spravljen v plesnjivi zaprtiji, jedro v orehih sné plesnoba, in sadil ne boš spomladi praznih plesnivih lupin.

Ko je na spomlad zunaj že zeleno, porosé se orehi v loncu dva- ali trikrat z vodo, da se pesek ohrani vlažen, in se pospešuje kalenje.

Ko stanovitna gorkota pride k moči, in si pripravil rahlo gredo, loti se lonca od vrha, in vesel boš. Kaleči orehi šli bodo iz peska brez škode vrsta za vrsto.

Kakor so stali v loncu, tako jih posadi v gredo, in nastavili bodo lepe ravne srčne korenine, ki se, mehke kot koren, pri prvem presajanji drugo ali tretje leto zelo prirežejo, stranski laski pa se položé razdeljeni na vse strani v zemlji. Tako se pri prvem presajevanji še le zastavijo korenine. Da je presajen oreh mehkeji in žlahneji, je znano; vzrok tega pa se vidi tukaj.

Kedar se taki orehi presajajo, se jim vzamejo pri deblu proč vse druge mladike, razen srednje, katera neprirezana se hranuje za krono. Dokler se visokost krone ne doseže, se vsako leto brez skrbi porežejo vse letne mladike, razun vrha. Oreh se toraj vsako leto obrezuje na šibo, in se presaja obrezan na šibo. Ta oreh se gotovo rad prime in dobro žene, če le pride v rahli svet; po zaraščenem svetu pa orehe saditi, kjer jih trava zamori ali kosa poišče, je toliko, kakor prazno slamo mlatiti.

Toraj sadimo orehe, pa sadimo jih umno, da bodo veje košatih velikanov v zavetje vzele naše gomile, kjer bomo počivali, ko bodo potomci radovali se v orehovi senci, in gostili se pri orehovih kolačih.

Golo sv. Mihela dan.

Lovro Mencinger Golski. *)

*) Danes, ko to pišem, imam na vrtu spomladi vsajeno jablanico v najlepšem spomladanskem cvetji, od zastavljenega sadú pa gotovo nihče ne bo dobil skomine. Pis.

Letošnja vinska letina v Vipavi.

Osem let zaporedoma smo imeli Vipavci gledé množine kaj slabo vinsko letino; najpremožnejše hiše prišle so vsled tega na tak slab finančni stan, da so se morale s celó majhno izjemo vse bolj ali manj zadolžiti, kajti Vipavcu je vino edini pridelek, za katerega precejšnjo svoto denarja strži. Letos obrodila je, hvala Bogu, trta prav dobro, grozdja je dosti, in kapljica bode tudi prav dobra, ako že ne izvrstna. Vsled obilnosti pridelka je mošt prav po ceni, najboljša vinogradščina dobi se po 8 gold. kvinč, to je 60 bokalov; nizki mošti prodajajo se po 5, pa tudi še nižejše, še celó po 4 gold.

Pri vsem tem, da je cena tako nizka, ni vendar toliko kupca v dolino, kolikor si ga želimo, posebno Gorencev pogrešamo; zakaj neki ne dohajajo? No, od več strani se sliši reči, da se zaradi tega Vipave ogibljejo, ker se je v poslednjih letih tukaj v namen zboljšanja, posebno pa v namen pomnožitve pridelka mnogo sladkorja (cukra) porabilo, ter se dokaj vina tako „naredilo“.

Da se je to v resnici godilo, se ne dá tajiti; al zgodilo se je to v veliko manjši meri, kakor se je razkričalo, in to gotovo le zaradi največe finančne sile. Kdor ni denarja imel — in pomanjkanje denarja bilo je pa v poslednjih letih splošno — si gotovo ni sladkorja kupil, toraj tudi ne vina pomnožil, — kdor pa je nasproti denarja imel, in si sladkorja kupil, porabil ga je skoro izključljivo za napravo domače pijače, da se ni pridelek konsumiral. Sicer je še za turšico denarja primanjkovalo. V kupčijo prišlo je gotovo zginljivo malo s sladkorjem zboljšanega ali pa ponarejenega vina, in še to bi čisto nič ne prizadjalo, ako bi se zboljšanja in ponarejanja tudi nekateri taki posestniki ne bili lotili, kateri nimajo o umnem kletarstvu, posebno pa o kemiji ne duha ne sluha; taki so kar tje v en dan, brez vsega načina, brez zapopadka „kloboštrali“. To pa je vsakako po pravilih umnega kletarstva, če še ne kaj druzega, vsaj „neumno“.

Da letos nobenemu Vipavcu v glavo padlo ne bode, vino s sladkorjem zboljševati — kar je sicer na vsak način čisto nedolžna in dopustljiva reč — ali pa še celó ga pomnoževati; to sme vsak verjeti, kajti čemu je treba pridelek zboljševati? saj je prav dober; čemu ga pomnoževati? vsaj skoraj ne vemo, kam bodemo obili blagoslov božji spravili!

Gorenci! in vsi drugi zimski kupci, pridite toraj brez vse bojazni s prav velikimi in polnimi mošnjami v Vipavo, glejte še Postojnci, ki so nas najbolj razupili, spoznali so, da so nam veliko krivico delali. — Ker se je skozi Postojno mnogo grozdnega sladkorja v barvarnico Ajdovško prepeljalo, v kateri dve leti sem za barvanje namesto glicerina ali čera, grozdnega sladkorja potrebujejo, mislili so zato Postojnci, da gre vse to za pomnožitev vina, in ker niso hoteli Vipavskega vina kupovati, so skoro izključljivo hrvaški „petrot“ točili. Glejte! oni zdaj zahajajo prav pridno v Vipavo po mošt, med njimi tudi oni gospod, kateri se je v obrekovanji „vipavca“ najbolj odlikoval, zato smo jim pa tudi hvaležni. Da se ne bode letos v Vipavi ne en sam kanec ponarejenega vina prodal, zagotovlja Vam v imenu cele Vipave R. Dolenec,

vodja vinorejske šole na Slapu.

Delitev premij za konje.

Premiranje konj na Kranjskem se je letos, kakor so „Novice“ že naznanile, vršilo v teh-le krajih: v Cerknici, Ribnici, Mokronogu, Ljubljani, Bohinjski Bistrici, Radoljici in Kranji.

Dokazalo je letošnje premiranje, da naša dežela v konjereji napreduje; posebno veljá to ogorenski strani in o krajih konkurzne štacije Mokronoške; v prvi vrsti pa je med vsemi štacija Kranjska.

V Ribnico se je k premiranji prignalo 18 kobil z žebeti in 12 žebic; premije so dobili za kobile z žebeti: Ernest Faber iz Kočevja 8 cekinov, Anton Škrabec iz Horvače 6, Jernej Marolt iz Pustega hriba in Andrej Cvar iz Gorenje vasi pa po 4 cekine. Le sreberno medalijo za dobro rejo konj sta dobila: Sodec iz Horvače in Peče iz Kovlerjev. Za žebice je deželna komisija podelila premije: Francetu Andolšeku iz Velikih Poljan 6 cekinov, Štefanu Peterlinu iz Velikih Poljan in Jožefu Krese-tu iz Strug pa po 4 cekine; samo sreberno medalijo so pa dobili: Lukež Kljun iz Slatnika, Janez Nesan iz Vinice in Janez Pelec iz Ribnice.

V Mokronog se je prignalo 20 kobil z žebeti in 4 žebice, pa nekoliko mladih žebcev, od katerih se je za enega poslalo priporočilo za nakup na c. kr. ministerstvo kmetijstva. Premije pa so dobili za kobile z žebeti: Anton Smola iz Grma 8 cekinov, Jožef Okorn iz Moste 6 cekinov, po 4 cekine pa dr. Skedl iz Šentruperta, Anton Prijatelj iz Rakovnika, France Vrtačič iz Pristavce in Jernej Bukovec iz Velike Loke; samo medalije za dobro rejo konj so dobili: Anton Smola iz Grma, Jernej Vide iz Švabovega in Anton Wolf iz Zvur; za žebice se je pa dala premija 6 cekinov Matiju Činkole-tu iz Čadreža in 4 cekinov Jožefu Globevniku iz Stare vasi.

V Ljubljano se je prignalo 20 kobil z žebeti in pa 12 žebic. Od prvih so dobili premije: Jernej Pleško iz Kozarij 8 cekinov, Janez Justin iz Ljubljane pa 6, po 4 cekine so dobili Andrej Mesesnel iz Viča, Štefan Petkovšek iz Bevk in France Gregorka iz Sinje Gorice; samo sreberne medalije so dobili: doktor Rudež iz Ljubljane, Jožef Kermel iz Kozarij, Matevž Remškar iz Loga in Matija Remškar iz Brezovice; za žebice so pa premije dobili: Ignacij Jelovšek iz Vrhnike 6 cekinov, po 4 cekine pa Jožef Spenko iz Kapljevasi, Anton Duhovnik iz Dobrove in Andrej Marinka iz Vnanje Gorice.

(Konec prihodnjič.)

O zboljšanji planinskega gospodarstva.

Poročilo predstojnika podružnice Bohinjske Jan. Mesarja.

(Dalje.)

Ko je kotel na ognji, treba je potem sir s tarnačem vedno mešati, da se ne prismodí, ampak enakomerno greje in trdi. Pri odločeni stopinji gorkote, katero pa le gorkomer z gotovostjo pové, se kotel od ognja odmakne ter sir konečno zdela s tem, da se še naprej meša kakih 15—30 minut, dokler ne dobi neke elastične lastnosti, katero izveden sirar v stisnjenem svalku ali med zobmí hitro pozná, in mu je znamenje, da je sir zadostno skuhan, zdelan. Zdaj tedaj z mešanjem neha, nekoliko počaka, da se sir v sredi kotla vkup sosede, mu z roko malo vkup pomaga, ga s sirnim prtom ročno iz kotla vzdigne, s prtom vred dene v obod, ki je na stavnici že pripravljen, obod zapne, konec prta na siru lepo zravná, obloži sir s težko lepo oglajeno desko, na katero napravi tlačilnico in vravná na tako primero, da vsak funt sira 15 do 21, tedaj poprečno 18 funtov pritiska dobi. Stiskanje sira ima namen, ne le sirne drobce prisiliti, da se bolj vkup sprimejo, temuč tudi iz njih spraviti odvečno siratko, katero deloma tudi prti popivajo; zato se sir, ki se v tiskalnici kake 6 do 8krat obrne, pri obračanji vselej tudi v drug dobro izpran, suh prt zaviti mora. Nikakor

pa ne gre popolnoma vse siratke iz sira spravljati, ker je nekoliko sir pri vrenji, zorenji potrebuje; zato je tukaj govorjenje, ne od brezozirno hudega, ampak le od primernega stiskanja kakih 12—24 ur.

Iz tiskalnice pride sir v klet na čedno polico, kjer ostane kakih 8—10 dni še v obodu, ki naj ga varuje, da se, ker je mehak, ne razleze in ne sosede.

Sir nikakor še ni dober, ako je le v kotlu prav izdelan; ampak silno veliko je še ležeče na njegovem pravem oskrbovanji v kleti. V to oskrbovanje spada poglavitno to dvojno: a) da se soli in ob enem obrača, b) da se dobro pazi nad vrenjem, zorenjem, da se v pravi meri, v gotovih mejah v siru vrši, tedaj treba mu preskrbeti vse, česar za redno godenje potrebuje, nasproti pa mu odvračati vse, kar bi ga o tem motilo, ustavljalo ali pa nasproti prehudo, preburno vrenje vzrokovalo.

Kar se tiče soljenja, je polagoma pomikanje soli v sir ugodno njegovemu pravilnemu zorenju, ne pa solenje mleka v kotlu, v katerem se vrh tega nepotrebno potrati še veliko več soli, ki ne zaleže toliko siru, ampak v siratko pride, kjer je treba ni in je še nevarna prešičem. Pravi čas sir soliti je zato takrat, ko je že odločen od drugih obstojnih delov mleka, tedaj v kleti; to pa naj se godi tako, da ga od prvega vsaki dan, danes na eni, jutri na drugi strani precej na gosto z zdrobljeno soljo potreseš, ter vselej na prejšnji dan posoljeno stran položiš in tako ob enem obračaš. Tako sol od obeh strani polagoma celó do srede sira prileze, vse testo presolí, za kar po visokosti hleba manj ali več časa potrebuje, in se nekako dovrši, ko se mu je na 100 funtov njegove teže 4—5 funtov solí dalo.

Med solenjem sira in še dalje se vrši v njem neko kvasenje, zorenje, pri katerem se še le razvija njegov pravi duh in okus, ki je koj, ko iz tlačilnice pride, pri najbolje izdelanem siru pust, in se še le sčasom, pri velikih hlebih komaj v enem letu popolnoma razvije. Sir tedaj časa potrebuje, da se pokaže po vsi svoji dobroti; zato je treba s sirom potrpljenje imeti, a ne, tako rekoč, koj od kotla ga že na trg nositi, sicer škoduješ veljavi tudi prav dobrega sira, posebno če ti, Bohinjec, s kakim obrekljivim hudovoljnim nemškutarskim gospodičem okoli Radoljice ali Bleda opraviti imaš, ki še prej, ko mu pokažeš svoje blago, in prej ko on kaj ogleda ali pokuša, je že pripravljen, klofuto dati domačemu hlebu. Tak človek, ki je od svoje mame kaj slišal od švicarskega sira, misli, da mora po njegovih zapopadkih iz kaj boljšega, kot iz Bohinjsko kravjega mleka narejen biti! Marsikdo pri siru hoče imeti kaj tacega, kar sploh ponaturno k siru ne gre, ampak je le umetna primešava — v slepilo za barvo in okus. Nikdar naj si pošten domač sirar s kaj takim ne pomaga, dasiravno tukaj veljá pregovor: „svet hoče biti goljufan.“ Pa zašel sem zdaj v to, o čemur ni prepira — „de gustibus non“... tedaj hitro nazaj v klet, kjer se sir godi.

Da se to zorenje v siru ugodno izvršuje, je, kakor za vsako vrenje, treba:

1. nekoliko vlažnosti; zato mora siratke v pravi primeri v siru ostati, ker preveč stisnjen in ob vso siratko djan hleb bi le pomanjkljivo ali celó nič vreti ne mogel in ne naredil luknjic, po katerih se v kupčiji toliko poprašuje;

2. primerne gorkote v kleti, kakih 8—12 stopinj R., in

3. soli, katera ne pripomore le samo k dobremu okusu sira, ampak vpliva tudi, da se njega vrenje primerno počasno v gotovih mejah godí, ter je sir bolj gnjilobe obvarovan. (Dal. prih.)

Novi Kranjski panj

po Dzierzonovi osnovi.

Spisuje Luka Porenta, župnik in čebelar v Bohinji.

IV.

(Dalje.)

Kdor ima navado, da svoje plemenjake pozimi in spomladi od spredaj ogleduje, naj satove v jeseni tako v panjeve postavi, da bo, kedar se bodo čebele že skupaj stisnile, sprednji sat z medom napolnjen; tako bo vselej, kedar bo sprednjo končnico odprl, koj videl, ali panj ima še potrebno hrano ali ne, in če zapazi, da je tudi sprednji sat že zeló izpraznjen, bo od spredaj z médom napolnjene satove v panj potiskoval, tako dolgo, da ga bo iz zime pripravil.

Pa tudi spomladi in poleti čebelarju dostikrat prav pride, če je z medom v satovji kolikor toliko založen, posebno pa tistemu, kateri sam roje dela. Daj, na priliko, roju, katerega sam narediš, predno ga v drug ulnjak preneseš, tudi en sat, ki je z medom napolnjen, in potem ti ni treba prav nič zato skrbeti, da bi moral ta panj pitat hoditi, zakaj en tak sat tehta že od 2—3 funte, in toliko medú ima vsak roj že za več tednov zadosti, če bi tudi sam na paši prav nič ne dobil.

Ravno tako se méd v satovji, če je lepo ohranjen in snažen, navadno prav lahko in dobro prodá. Kdor pa nove Kranjske panjeve ima, si lahko najlepše medene satove za kupčijo prihrani, pa tudi lahko po svetu pošilja brez poškodovanja. Brez posebnih stroškov si namreč vsak lahko napravi take zabojčeke, kakoršne so dzierzonizirane škatlje, bodi-si veče ali manjše, kakoršnih potrebuje. V te zaboje naj potem obesi z medom napolnjene satove, kakor so prej v panjih ali škatljah stali. Stranice teh zabojev naj bodo pa pol palca nižje, kakor so pri dzierzoniziranih škatljah, tako, da med zgornjo diljo ne bo zaboja in med satniki nič praznega prostora, in da se bodo poslani satovi tudi na dno ali spodnjo diljo zaboja malo oprli; tako se pri prevaževanji ali prenašanji zabojev ne morejo satovi od letvic odtrgati, pa tudi ne drug po druzem oguliti, drugače ne, ko bi kdo take zaboje nalašč sem ter tje premetaval. Še manj se more pri prevaževanji tacih zabojev kaka škoda prigoditi ali kaki sat odtrgati, če so satovi v romčeke delani.

Res je sicer, da si tudi čebelar, kateri le navadne Kranjske panjeve ima, lahko kaj medú v satovji pridobi in prihrani, toda ne tako lahko in tudi ne tako lepega in okusnega, kakor pa tisti, kateri ima panjeve s premakljivim satovjem.

Kdor ima le navadne panjeve, ta že takrat, kedar satove iz panja izrezuje, veliko medú zmečka; kedar sat spodreže in iz panja vzdigne, ga mora zopet z rokami prijeti, sat je pa mehek, ker je v panji gorko, tedaj se prstí, s katerimi je sat prijel, že na satu poznajo, in méd ni več tako okusen.

Tako iz panjev izrezane satove mora potem v kako skledo, škaf, ali kako drugo posodo pokladati; tukaj pa satovi eden na drugem ležé, eden druzega pritiskajo, tako da se skoraj iz vseh méd cedi, in da je kmalo na dnu posode cela luža izcejenega medú. Še vse hujše se pa méd v satovji premečka, če ga tako skupaj zloženega v škafih ali druzih posodah po svetu razpošiljaš.

Pa vse to naj bi še bilo! Méd, v posode tako naložen, se dá čez zimo že še kolikor toliko ohraniti, al kaj pa poleti, kedar vročina nastopi? Vsak sat, naj bo še tako z médom napolnjen, ima večidel vendar še kako odprto hišico ali celico; prav v tacih odprtih celicah je navadno pa cvetlični prah, in med tem prahom, kakor sem že zgoraj omenil, tudi črviva zalega. Ko tedaj po-

leti vročina pritisne, se začnejo ravno v tistih celicah, v katerih je cvetlični prah, nekake ostudne pajčevine kazati, in črviči se izležejo. Ker se pa ravno v tistih celicah, v katerih je cvetličen prah, črvi izležejo, je to očitno znamenje, da čebele poleti s cvetličnim prahom vred tudi veliko črvive zalege v panjeve nanosijo. — Ko se črviči izležejo, sat za satom napadejo, zato, ker eden na drugem ležé, in čez malo časa so vsi satovi s pajčevino prepreženi, polni ugnjusnih črvov in veš, tako, da se mora vsakemu človeku studiti, tak méd le pogledati, še veliko bolj pa, ga zavživati.

Koliko boljši so tedaj zopet v tem oziru novi Kranjski panjevi, ker si čebelar tako lahko najlepši méd v satovji pridobi, pa tudi tako lahko nepoškodovanega ohrani, ali pa tudi po svetu razpošilja!

(Dalje prihodnjič.)

Šolske stvari.

O razstavi učnih pomočkov

za ljudske in meščanske šole v Gorici.

O tej zanimivi razstavi smo izvedeli to-le: Razstava prizadene gotovo znamenite stroške. Da se za te stroške kolikor toliko denarja nabere, kakor tudi za napravo posebnega zaloga v podporo ubogim dekletom, ki se pripravljajo za učiteljstvo, določile so šolske oblasti, da bodo vsi, ki pojdejo razstavo gledat, plačevali vstopnino, in sicer prvi dan (12. oktobra t. l. ob 10. uri dop.) 30 krajc., drugi dan 20, tretji in naslednje dni pa le po 10 krajc. Če kdo v omenjeni dobrotni namen kaj več podari, bode se njegovo imé priobčilo ter naznanilo deželnemu šolskemu svetovalstvu in ravnateljstvu c. kr. izobraževališča za učiteljice. — Učitelji in učiteljice iz domače dežele bodo smeli vsak čas brezplačno hoditi k razstavi; učitelji iz druzih dežel pa bodo morali izkazati, da so res učitelji, ako bodo hoteli razstavo brezplačno ogledovati.

Národno blago.

Prislovice in reki iz Istre.

Zapisal J. V.*)

Otrok na mater gledi (od nje se uči).

Nejedavke, nepijavke debele rjavke (skrivši jedevajo in pijevajo).

Vino tretjega lista (tri leta staro), četvrtega itd.

Lahka skuža (izgovor) pole dobrega muža (rečevajo žene).

Tovari (osli) nisu hodili na nebo, da bi znali za daž (se reče, ako kdo praša: bo li dež ali ne).

Da bi šenci (uši) na tebi od glada pogibali!

Ki bi mu do repa dosel (se reče prevzetnemu).

Bolje da sam kačku rodila, nego tebe (rečevajo matere porednemu si otroku).

Nebudi primera, ili tamo mu budi (se reče govoreč o kakošni veliki rani).

Nebi dal Bogu kamik, da vragu glavu razbije (se reče od lakomnega).

Nebiš dal Bogu soli? Odgovor: bim je dal, da ti pamet nasoli.

Nezabi ča imaš reči (reče, kdor kemu govor pregovori.)

Da morem, bim ga pod svoju kožu skril od pogibeli (takoga ljubim).

*) Hvala lepa! Vred.

On se oholi, kao pas s zgorelom nogom (se reče na onega, kdor se brez vzroka uzvišuje.)

Zvrlenac — nadulac, rožič na češpi, slivi itd.
Štrama, lojtra za voz.
Keljac, dremelj dreva.

Ozir po domovini.

Vrh Krima.

Najviši hrib v Ljubljanski okolici, ki ga vidiš iz mnogih krajev mesta, zunaj mesta pa skoro od vseh strani, kamor greš, je Krim, okoli 3500 čevljev visok, mejač velicega ljubljanskega mahú in starodavni čuvaj ostankov stavb na kolèh.

Ker se ne spominjam, da bi bil že kje bral popis kacega túrista o Krimú, se je vzbudila misel v meni, da morebiti komú vstrežem s popisom hodá na Krim.

Misel, pohoditi očaka zablatnih višin, sprožil je prvi naš hribolazec g. Franjo Kadilnik. 19. septembra v jutro zbere se nas tedaj družbica šesterih pri zidanem mostu na dolenski cesti namreč g. Fr. Kadilnik in še 3 drugi uradniki banke Slovenije (gospodje Kern, Hanuš, Močnik), g. Jak in pisavec teh vrstic. Ob 6. uri se odpeljemo po Ižanski cesti ter pri 118. telegrafnem kolu malo postojimo ogledovaje kraj zgodovinsko znamenitih stavb na kolèh, kjer pa nismo druzega videli nego ob obéh straněh ceste razbrskana tla in leseno kočico stražnika, zraven pa na obeleni smreki več zastav, katerih barve pa zarad pregoste megle nismo mógli prav razločiti. Ob sednih dospemo na Ig, kjer se v Merčnikovi gostilni ustavimo. Tú se nam pridruži še Ižanski učitelj g. Govekar, da nas je bilo skupaj 7. Vodnika smo lehko dobili, ker je bila nedelja in so bili ljúdje tudi iz vasi pod Krimom pri prvi maši na Igu. — Ob osmih jo odrinemo iz Iga (Stúdenca) v Vrbljene in tú počakamo četrt ure, da je naš vodnik Grmek (po domače Mikš), precej zgovoren kmet iz Vrbljen, na svojim domú h. št. 40. malo pokosil („zajutroval"). Med tem je solnce jako gosto jutranjo meglo predrlo in nastalo je najlepše jutro in jedva dober streljaj pred nami se nam razkrije v najčistejem zrakú strmi — Krim. Blizo 9. ure pride vodnik od kosila, potrese češpljo, naveže za žejo češpelj v ruto, in hajd na višavo! Kratka po črez Mikševo polje pripelje nas v znožje hriba.

(Konec prihodnjič.)

Politične stvari.

Kakošen bode konec ustaje Ercegovincev in Bosnjakov?

Majhni deželi ste Ercegovina in Bosna in revna je slovanska raja; al tako srčno se boruje za svojo vero in osvobodenje iz jarma turškega, da iz potokov prelite krví doide jej konečno vendar rešitev.

Konečnega tega izida pa se je nadjati iz dveh razlogov, ki sta: junaški boj ustajnikov in pa simpatije narodov večine Evropejske. To dvoje je vzrok, da se začenja tudi diplomacija že nekako drugače sukati in vzlasti potem, kar je Angleška vlada po svojem poročniku Elliot-u v Carigradu dala druge strune napeti proti vladi turški, enake tistim, kakoršne je nekdaj ruski poročnik Menčikov nategnil proti njej. Pravični reči je nazadnje vendar-le zmaga gotova, in če je kak upor na svetu upravičen, bogme, da je upor slovanskih kristijanov mahomedanskemu barbarstvu.

Ustajniki se v tako imenovanih malih bitvah mojstersko vojskujejo; hodi jim pa tudi na dobro, da Turki ne poznajo terêna (bojišča), pa si tudi ne prizadevajo, ga poznati; kar na vrat na nos marširajo sèm ter tjè in domišljujejo se zmagovalce, če le ne zadenejo na nobenega sovražnika; ustajniki pa iz dobro izbranih zaséd planejo nad Turke, jih potolčejo ter se potem zopet vmaknejo v zatišja. To pa je način vojskovanja, po katerem bi vsaka veliko bolje disciplinirana in veliko bolje oborožena in oskrbljena armada hude udarce dobivala. Upor ustajnikov pa utegne Turkom še nevarniši postati, ako se jim posreči, boj podaljšati čez zimo.

Vrh vsega tega tira turškega vojaka, ki je slabo plačan in pomanjkanja trpí, le sila svojih poveljnikov v boj, in čem večkrat so tepeni, tem bolj so plašni, misleč po svoji veri, da je to naklon osode. — Nasproti temu pa Ercegovinec in Bosnjak, če tudi strašno veliko trpí, gré navdušen v boj, ker vé, da se bojuje za najdražje svetinje svoje, za rešitev iz sto- in stoletnih muk in nadlog. V vsem pa upornike osrčuje sočutje, ki se jim oglaša od vseh strani, izvzemši one koterije nemčurskih in magjarskih časnikov, ki so Slovanom principielni nasprotniki in bi vsacega Slovana, ki se za obveljavo pravic svojih poteguje, raji v žlici vode potopili nego mu drobtinico pravice dovolili. Take velikanske simpatije narodov, ki se tedaj — zunaj vladinih krogov — povsod kažejo bojevalcem za pravično reč in za obveljavo človečanstva, navdušujejo jih, da ne opešajo na bojišči, vedé, da — če tudi bi jih nečimurna diplomacija evropejska zopet potlačila v jarm krvopivca — bode nedolžno prelita kri vpila k nebesom za maščevanje, da jim naposled vendar rešitev doide, kar je došla Grkom, ki so po prelitih potocih krví dosegli svobodo in samostojnost.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

IV.

Policijski komisar.

(Dalje.)

Nekega dne sem se peljal tri postaje daleč v nujnih opravkih. Storivši svoj posel se podam v gostilno okrepčat svoje trudne ude. Tam najdem mladega trgovca, o katerem sem prej govoril. Po navadi me pozdravi in povabi, da se tik njega vsedem in mi pové, da je tudi on po opravkih tù. Ker je imel vlak kmalu priti, sva se podvizala z jedjo in pijačo, potem se podava proti kolodvoru, ki je bil kak četrt ure od vasi. Tje prideva še ravno prav in kupiva karti druzega razreda. Vlak pridrdrá, al zavoljo neke škode na hlaponu mora stati tu, dokler se škoda ne popravi. Popotniki, nehoté čakati v zaprtih vozéh, večidel izstopijo in se sprehajajo deloma znotraj, deloma zunaj postaje. Jaz s svojim tovarišem stojim pri vhodu in si ogledujem popotnike. Ravno pride proti nama velik, čvrst možak, drži se ga mlada ženska nenavadne lepote. Jaz se bolj zagledam v njo, ko v njega.

„Kako krasna ženska podoba!“ šepetam svojemu tovarišu; „taka lepota je pač redka.“

A moj tovariš ne odgovorí nič, marveč strmé gleda, in ko tujec s svojo spremljevalko memo naju gré, me mladi trgovec dregne in zašepetá z ostrim glasom:

„Ta je tisti!“

„Kateri tisti?“ ga prašam jaz zavzet.

„Tisti, ki — no, saj vam je znano — ki mi je takrat pobral vso banko. Jaz grem za njim, ne bo mi všel, dobro poznam to oko, ta glas.“

S tem hoče skočiti za tujcem, jaz pa ga primem za roko in mu šepetam:

„Počasi, prijatelj, naglost ni pridna. Mogoče, da se motite in če ga zgrabite in se skaže, da ste se zmotili, se podaste v nepotrebne sitnosti. Prepustite vse meni, in če je ta človek res tisti, kateri se vam zdi, mi ne bo všel, zanesite se na-me.“

Mladi trgovec mi prav dá in se strinja z mano, da je ta dva tujca najprej treba opazovati. Jaz pokličem najprej konduktérja.

„Kdo sta ta par, ki je ravnokar tu ven šel, in kam se pelje?“ ga prašam.

„Čemu prašate, gospod?“ se oglasi konduktér.

„Jaz sem sodnijska oseba, zahtevam od vas natančen odgovor,“ pristavim resno.

„A tako! No, kar vem, bom povedal. Ta človeka sta stopila v L. v voz in me prosila, da jima dam poseben oddelek, če je mogoče. Peljeta se menda na Laško, kajti gospod me je prašal, kdaj pridemo v N. in koliko časa je tam čakati. Več o njih ne vem, pa zdi se mi, da sta dva ravno poročena zakonska in na potovanji po poroki.“

„Dobro“, pravim jaz, „naju boste spustili v isti oddelek, razumite? Izgovorite se s tem, da drugje nikjer ni prostora.“

Čez kak četrt ure vabi zvonec sprehajalce, da naj gredó zopet na svoje prostore, škoda na hlaponu je bila popravljena. Tujec z ono krasno žensko pride zopet memo naju in gre v voz, mi-dva pa za njim. Ko vidi, da vstopita dva tuja človeka, se malo zakremži, a ko mu konduktér reče, da ni razen tega nobenega prostora v vlaku več praznega, sede v kot nasproti dami in nama obrne hrbet, tako da obraza ni videti. Dama se ozre po nama in nič kaj prijazen pogled iz njenih žarečih oči naju zadene, potem pa jameta oba skozi okno gledati.

Vlak je bil med tem jel drdrati, zdaj je drčal že s polno naglostjo, ker je hotel popraviti zamudo. Kaj rad bi bil jaz bolj natanko videl tujca, da bi ga primerjal z ono podobo, katero sem si bil vsled telegrafičnega podpisa o njem naredil; zdaj je imel polno brado, toraj je bil nekoliko spremenjen. Moj tovariš sedí jako nemirno na svojem prostoru, vidi se mu, da bi popotniku najrajše na tilnik skočil; pa moje oko ga nazaj drží. Jaz se nagnem k njemu in zašepetam:

„Ali ste še te misli, da je ta pravi?“

„Še bolj gotov sem ko prej“, mi odgovorí skoro malo preglasno. „Sicer pa se bom še bolj na tanko prepričal.“

Popotnik je bil med tem prižgal si smodko, trgovec brž odpre tudi svojo torbico, ponudi meni smodko in vzame potem sam eno.

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* *Sneg* so pretekli teden dobili že v nekaterih deželah. Iz Braševa na Erdeljskem se piše, da je ondi toliko snega padlo, da po cestah niso mogli naprej. Tudi v okraji Turka na Gališkem je taka. Tudi blizo Dunaja na Semeringu je hudo medlo, ko je v petek presv. cesar ondi na lovu bil.

* *Rudolfova železnica* vleče iz državne kase 3—4 milijone gold. podpore, a vendar se brani pri sv. Ropertu pri Trebenju napraviti železniško postajo. Kakih 12.000 prebivalcev, ki imajo po 150.000 centov letnega prometa, prosi zastonj za njo!

* *Izmed 26 bank*, katere so zavolj denarstvenega poloma morale svoj račun skleniti in „likvidirati“, jih je samo 14 vrnilo denarje delničarjem, kakih 14 milijonov namreč, kolikor se jih je še pogube otelo. Ali ostalih 12 se ne gane, to je, ves vloženi kapital, kakih 92 milijonov, je za delničarje zgubljen.

* *V Mariboru* se je oglasilo 8 bogoslovcev, med njimi več vojakov in takih, ki še hočejo maturo popraviti. Ni tedaj zanesljivo, da vseh 8 v bogoslovje pride.

Naši dopisi.

Iz Gradca 28. sept. —k— Kar so „Novice“ v 38. listu oznanovale, zgodilo se je! Zbor nemško-avstrijskih naravoslovcev ni bil druzega nič nego velikonemška demonstracija. Al to tudi ni čudo, kajti v našem Gradcu je gnjezdo onih mož, ki bi že davno radi otresli „svinčene podplati“, da bi lože iz Avstrije sfrčali v veliko Germanijo. Če je treba kakega „liberalnega“ škandala ali pa „velikonemške“ komedije, izbere naj se Gradec, in stvar je gotova. Da so Graški škandali celó na višem mestu zbudili nevoljo, to je videl in čutil dr. Rechbauer, predsednik Dunajskega državnega zbora, dosti očitno, ker ga cesar, ko se jim je unidan poklonila Avstrijska delegacija, še pogledali niso, spominjaje se njegove glasovite zdravice, s katero je čestital županu Graškemu „o velikih zaslugah“, da je poulična drhal preganjala Don Alfonsa. Temu škandalu pa so o shodu nemških naravoslovcev dodali kolovodje velikonemški druzega, namreč to, da z mestne hiše in še druzih hiš so vihrale velikonemške (črno-belo-rdeče) zastave, Avstrijske pa skoro videti ni bilo! In kaj se je zgodilo pri skupnem obedu, s katerim se je končal naravoslovski zbor? Deželni glavar dr. Kaiserfeld, po domače Blagotinšek, mož s „svinčenimi podplati“, je prvi začel napitnice z zdravico na slogo avstrijsko-nemško. Ko so se tej zdravici zahvalili pričujoči, vstane velikonemec dvorni svetovalec Rineken in nazdravi skozi in skozi nemškemu Gradcu. Ta zdravica iznevolji pa cesarskega namestnika barona Kübecka tako, da se hipoma vzdigne in Rineken-u nasproti nazdravi Avstrijskemu Gradcu. To pa razkači znanega velikonemca, po očetu Slovenca, dr. Kozjeka tako, da prime za kozarec in demonstrativno napije v to imé, da nemško in Avstrijsko sta pojma identična in nerazdeljiva. S to napitnico je Kozjek hotel v kozji rog vgnati ces. namestnika, ki pa mu to demonstracijo povrne s tem, da klobuk vzame in zapusti dvorano. Da je namestnikov odhod zeló potrl velikonemške demonstrante, razume se samo po sebi. Gledé na obnašanje o Don Alfonsovi affairi, katere ni hotela zabraniti mestna gosposka, in na še druge dogodbe, ni tedaj čuda, da se županstvu vzame policija, in da namesto mestne nastopi cesarska, za katero deželna vlada že dela priprave, ki bode stala državi na leto in dan okoli 60.000 gld.; se vé da bode ministerstvo moralo napeti vse svoje moči, da mu ta predlog obveljá v državnem zboru, v katerem sedi mnogo velikonemcev avstrijskih, ne toliko zarad velike svote, ampak zato, ker se odvzetje policije smatrati mora za kazen županstva. Vprašanje drugo je pa še to: ali potem, da so cesar očitno nevoljo izrekli o obnašanji dr. Rechbauerja, bode on mogel vprihodnje še ostati načelnik državnega zbora? — V omenjeni shod je prišlo sicer iz Nemčije mnogo naravoslovcev in zdravnikov, vendar izostalo je več korifej, katerih so pričakovali; — taki shodi so že zastareli in bodo v malo letih popolnoma zaspali, vsaj nimajo nobene koristi, samo to, da se drug z drugim osebno seznani; kar pa kdo novega iznajde in povedati vé, to pové v stoternih časnikih in knjigah. — Zamolčati pa vendar ne smem tega, da znamenite najdbe o stavbah na kolého Ljubljanskega močvirja, o katerih je govoril vaš muzealni kustos gosp. Deschmann, so izbudile občno pozornost.

V Gorici 2. okt. — Dasi so zdaj pri nas še počitnice, čuti se vendar nekako posebno gibanje v šolskih krogih. Razstava učnih pomočkov je pred durmi. Dne 12. t. m. se prične deželna učiteljska konferencija in tisti dan se odpre tudi razstava, katera čedalje širje kroge zanima. Ena dvorana, dve veliki in 2 manjši sobi ste polni raznovrstnih reči, o kakoršnih se nekdanjim našim učiteljem še sanjalo ni. Obiskovalci razstave bodo plačevali nekaj krajcarjev vstopnine; učitelji pa so je oproščeni. Nadejamo se, da naša razstava mnogo ljudi v Gorico privabi; razstavljene reči bodo gotovo ogledovanja vredne. — Sestavljena je že tudi sodnija (jury), ki bo imela razsoditi, kaj je resnično za šolski poduk dobro in pa komu in čemu da gre prednost. — Grof Chambord pride v Gorico 8. decembra t. l. in ostane tù 5 mesecev. — V Stračicah, v Ritterjevi svilopreji-nici, se je zgodila v ponedeljek (27/9.) zjutraj grozna nesreča. Delavca Jož. Stopar-ja, še le 34 let starega, je neko kolo (turbina) v enem trenutku na kose raztrgalo. On ni imel pri tistem kolesu nič opraviti in celó v tisti sobani ne. Šel je memo, in, ker je bilo kolo nekako zacvililo, hotel je pogledati, kaj je, in po njem je bilo! — Naš vrli deželni šolski nadzornik g. Klodič nam je spet pri ministerstvu nekaj pridobil. Kakor v Kobaridu, na Proseku in v Tržiču (laškem), tako bo tudi tukaj v Gorici „pripravljavnica“ za učiteljsko izobraževališče. Kdor je dovršil z dobrim vspehom ljudsko šolo in je 14 let star, stopi lahko v to pripravljavnico, in, če je nepremožen, bode dobival 50 gold. podpore na leto. Gospod Klodič ima hvalevredni namen, pripravljati si neodvisno od gimnazija in realke kandidatov za učiteljstvo. Dosedaj so hodili v učiteljsko izobraževališče po večem taki mladenči, ki niso mogli v omenjenih srednjih šolah več naprej. Sicer pa ima biti „pripravljavnica“ ob enem tudi nekak viši razred ljudske ali meščanske šole, v katerem se dijaki lahko kaj navadijo za praktično življenje. — Učitelji, ki obiskujejo tukaj kmetijstveni tečaj, pojdejo letos ogledovat kmetije in kmetijske naprave v Karmin in Videm v drugo pa v Sežano in Lipico. Slišimo, da se italijanski učitelji zarad pomanjkljivega poduka pritožujejo. — Preuravnana kmetijska šola se je včeraj (1. oktobra) odprla, pa ni ne direktorja tu ne učnega načrta. — Vendima se je letos za nekaj dni zakasnila. Brici bodo trgali še le od 4. t. m. naprej, Lahi pa okoli 12. oktobra. Kraševci so trgali ta teden.

Iz Gorice 2. okt. M. K. — Slušatelji kmetijskega tečaja so se 22. dne t. m. praktično vadili z kislinomerom vinsko kislino meriti v vinu in z vinsko vago preiskovati, množino alkohola v njem, kar je vsakemu vinorejcu vedeti treba. Pri tej priložnosti je gosp. profesor Povše povdarjal korist in potrebo, da bi komisije izurjenih vinorejcev določevalo čas trgatve, ker od pravega časa trgatve je zeló odvisna razmera med alkoholom in kislino; vsaj tudi jesenska toplota še grozdju kislino zmanjšuje, sladkor pa množi. — 2. dne t. m. je pa bil izlet pod vodstvom gosp. profesorjev v zavod gluhonemov, kjer se je razkazovala slušateljem kmetijskega tečaja čbelo- in riboreja, s katerima se pečá

gosp. Pavletič, občespoštovani vodja imenovanega zavoda. Potem je peljal g. Pavletič svoje goste na vrt, kjer se gluhonemi v sadjereji podučujejo. Pri tej priliki smo videli gluhoneme, ki so na nekatera vprašanja že prav dobro in zadosti razločno odgovarjali. V srce pa se smili človeku videti lepe in zdrave dečke, kako se trudijo z očmí zloge iz ust učitelja kopirati. Lahko si pa tudi vsakdo misli, kako silno težavno nalogo imajo učitelji tega zavoda, ki učijo govoriti, čitati in pisati učence, kateri so gluhi in mutasti. Res, veliki dobrotnik človeštva so taki možje!

Iz Istre 1. okt. J. V. *) — Naj Vam kaj malega povem o letošnji Isterski letini. Belega žita smo malo namlatili, a še to bilo je snetljivo in paljivo; turšice bo mnogo; korún iz debelih zemelj gnjije; grozdje je po ravninah nekaj bolno, po mnogih mestih ga je toča pobila, kakor od Buzeta do Vranje in preko Učke po Lovranščini, potlej po Žminjščini in še po nekaterih drugih krajih; a po viših vinogradih je jako lepo in bogato; samo škoda, da ga Istran prerano potrga, zato mu vino ni izvrstno. Mlado vino, ako je dobro, se prodaja po 8 gold. špud (52 bokalov). Vinski sodi iz jelovine pa še niso bili nikoli tako dragi tukaj, kakor letos; kolikor veder meri sod, po tolikokrat 1 gold. 50 krajc. hočejo bačvari za-nj imeti. V Pazinu plačevajo funt belega grozdja za vino po 2 solda, a teran po 4 solde. Istra ima še malo jabelčnih in hruševih debel, in še na teh, kar jih je, ni bilo nič sadja, češp (mi jih imenujemo kreke) smo pa toliko imeli, da se je drevje pod njimi lomilo; na drobno so jih prodavali funt po soldu; sušilnic za-nje nimamo, v krušnih pečih jih pekevamo, ali jih v kotlu kuhamo, pa jih na solncu suševamo, tudi jih razpucamo, in na solncu sušimo. Nekateri, kateri imajo žganjarske kotle, so si jih pokuhali v slivovico; kateri jih pa nimajo, so jih prešičem pokrmili, ali pa so jim segnjile.

Iz Kokrice pri Kranji. (*Ponudba sadnih dreves in pa lončenih cevi za vodotoče.*) Približuje se nam jesen, ko drevesa zaspijo; z njo tedaj pride najbolji čas za presajanje drevja. Znano je „Novicam“, da sva z ranjkim gosp. Pintarjem spravila prav veliko sort sadnega drevja skupaj, ki se pri meni po nizki ceni dobiva, namreč: jablane po 30 kr., hruške po 40, češplje po 40, češnje čez seženj visoke s čvrsto krono po 33 krajc., divjakov jabelčnih in hruševih z dobro korenino 100 po 1 gold. 50 kr. Da svoje robe ne hvalim prenapeto, temu je dokaz to, da so Štajarski sadjerejci dosihmal že naročili nad 300 dreves. — Lončenih cevi za vodotoče z mašino sl. kmetijske družbe narejenih imam več 1000 sežnjev, s čvetero večjo ali manjšo votlino, namreč na $1\frac{1}{2}$, 2 in 3 palce; seženj cevi z najmanjšo luknjo dajem po 70 krajc. Dobrote teh cevi se vsak lahko prepriča pri fajmoštru v Kamnigorici. Kdor želí tak vodotoč, naj mi piše, da pridem dotični svet ogledat; pot storim na svoje stroške. Andrej Net.

Kranjska gora 19. sept. J. H. **) (*Veselje, strah in srečen izid.*) Nova maša dopoldne, brez števila ljudí; zvečer pa ogenj. Vendar delavnost domačih, posebno pa Ratečanov in Podkorencev, je ogromno nesrečo odvrnila, da je edino le eno poslopje zgorelo, pohištvo druzih pa ostalo. Toda ni čuda, ker zanikernost nekaterih je kriva, da še nimamo gasilnice. Hvala, presrčna hvala zato vsem, ki so gasiti pomagali, posebno Janezu Mežiku po domače Bais-u iz Rateč.

Iz Zaloga pod Ljubljano 5. okt. („*Narodova*“ *revica.*) Samomori so v sedanjem „liberalnem“ času vsakdanje dogodbe po svetu; tudi pri nas je unidan neka ženska v Ljubljanico skočila. „Narod“ pa zato v svojem 220. listu tako bridko solze pretaka, da ne bi vedeli, ali bi se nam potopljena babúra bolj smilila ali pa „Narodovo“ mehko serce, ko ne bi vedeli, da je njegov pisar solzé po tej „revici“ točil le zato, da je zopet le brco dal — „maši in krščanskemu nauku“! Ni vredno pričkati se z „Narodovci“, le to jim povemo, da bi jih moralo sram biti tako očitno se blamirati pred svetom in kazati, da celó nič ne poznajo postav. Ona babúra, še precej močna ženska, se je klatila kakih 40 let po Trstu, Aleksandriji in druzih krajih Afrike; zdaj so jo našim ljudém celó neznana iz Trsta pognali domú, in tù je hotela od županstva „lepo“ stanovanje in vsak dan dober „speisezettel“. Temu se je po §. 25. domovinske postave uprlo županstvo — in vlačuga je šla — v Ljubljanico. To je istorija Narodove „revice“!

Iz Ljubljane. (*Iz seje deželnega odbora 2. okt.*) Sklenilo se je, da se najodličnejim učencem vino- in sadjerejske šole na Slapu po končanem dveletnem šolskem tečaju konec meseca oktobra dadó primerna šolska darila. — Posestniku grajščine Grm pri Novemmestu se je na dotično vprašanje odgovorilo, da še ni od ministerstva odgovora zarad državne subvencije za napravo kmetijske šole, od katere je deloma odvisen tudi začetek novega šolskega tečaja na gozdarski šoli v Šneperku. — Na predložene dotične obravnave zarad podučevanja nemščine v enorazredni ljudski šoli v Radečah na Dolenskem in zarad splošnega vpeljanja nemškega učnega jezika v 3. in 4. razredu ljudske šole v Kamniku — odgovorí se deželnemu šolskemu svetu negativno. — Odgovor c. kr. deželne nadsodnije v Gradcu, da v pritožbah več občin zoper nemško občevanje nekaterih sodnij s slovenskim ljudstvom ne najde povoda (?) da bi v tem obziru kaj ukrenila, ker so te pritožbe le splošnega zadržaja ter ne naštevajo posamesnih slučajev, vzame se na znanje in dotičnim občinam dá na vednost. — Deželni odbor je na prošnjo podpiralnega društva sklenil, da se stara obnošena ženska obleka, ki v tukajšnji posilni delalnici po odhodu posiljenk v Lankovice ni za nobeno pravo rabo več, podari za pribežnike iz Bosne in Hercegovine.

— Gospoda dr. Karol Bleiweis in deželni inženir Witschel sta po tritedenskem ogledovanji norišnic na Tirolskem, Švicarskem, Nemškem, Českem, Moravskem prišla danes nazaj.

— (*Darovi za kristjanske ubežnike iz Bosne in Ercegovine na Avstrijsko zemljo*): gosp. dr. P. iz nabire po Dolenskem 12 gold., gosp. Luka Robič 5 gold., iz Istre gosp. župnik Golmajer 5 gold. in gosp. Snoj, farman v Marezgi 5 gold., — skupaj 27 gold., z doštetimi 122 gold. — 149 gold. in 1 zlat.

Ta znesek je vredništvo kar naravnost poslalo v Zagreb predsedniku odbora dr. Mazzuri. Prosimo še!

— (*Na korist Ercegovinskih in Bosniških sirot*) je „Sokolov“ odbor 2. dne t. m. v čitalnični restavraciji napravil zabavo, ki je lepo spolnila svoj blagi namen. Program mikaven, izvršitev njega hvalevredna, dobitkov lepih veliko, — kar pa je najlepše bilo: 152 gold. 50 krajc. čistega dobička za podporo jugoslovenskih siromakov.

— (*Čitalnica združena z dramatičnim društvom*) namerava v isti namen napraviti veliko „besedo“ v tukajšnjem gledališči.

— Da ni povsod na Kranjskem taka, da bi bil letošnji krompir droban ali da gnjije, prepričali smo se na krompirji, ki smo ga iz Št. Vidske okolice na ogled in za pokušnjo dobili; tako izvrsten po hitri kuhi, dobrem okusu in debelosti je, da si ne moremo boljega želeti. Izvira pa ta lepi krompir iz enega centa, ki ga

*) Ne čudite se, da pišem Slovencem ne običajne opetovalne glagole; mi Istrani jih pravilno rabimo. Pis.

**) Zakasnjeno. Vred.

je za napredek kmetijstva jako marljivi gospod pred 4. leti od kmetijske družbe kupil.

— (*V popravo.*) Kar v št. 36 tega lista od 8. sept. neki France Kadilnik trdi, da namreč jaz „lansko leto pa tudi letos na verhuncu Triglava nisem bil“, je skoz in skoz neresnično. Prof. Vilj. Linhart.

Ljubljana 1. oktobra 1875.

— (*Pobirki iz časnikov.*) V nekaterih časnikih slovenskih se čujejo glasovi po „spravi“ med staro- in mladoslovenci in Goriški „Glas“ nam je to „spravo“ že oklical za „fait accomplie“. Lepo in dobro bo, če bode to; al kdor za besede nič ne dá, čaka le dokazov; zato so manj sangvinični narodni možje še zmirom — neverni Tomaži. „Novice“ so v 1. letošnjem listu objavile dvojno pismo o tej važni zadevi pod naslovom „pogajanje za slogo Slovencev“, rekši, da „popolna sprava med slovenskima strankama se mahoma izvrší s tem, da narodnjaci, ki so se izneverili častitljivi slovenski zastavi z ničnimi pretvezami, se vrnejo zopet pod to zastavo nazaj.“ Al, žalibog, o tem ni sledú ne tirú! Zato nam je — naj nam častiti „Glas“ tega ne vzame za zeló — njegov optimizem — zastavica, za katero čakamo uganjke. Bog daj, da se motimo! Kar vidimo nepremenjeno na Českem, to ostane tudi na Slovenskem, dokler se ljudstvu ne odpró očí, da — liberalizem današnjih dni je zmirom isti, naj bode v nemčurskem fraku ali v slovenski surki. — „Laibacherica“ toži, da zapuščina dr. Costova ne najde kupca v domovini njegovi. To pač so le krokodiljeve solze lista, ki bi bil, dokler je ranjki rodoljub živel, ga s „Tagblattom“ in „Slov. Narodom“ vred v žlici vode potopil. Privrženci vseh teh 3 listov tudi dozdaj še niso ne vinarja zložili zato, da bi se spominek postavil onemu možu, o čegar literarni zapuščini zdaj „Laibacherica“ toži, da gre čez meje Kranjske.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Državni zbor je sklican na 19. dan tega meseca.

— Hohenwartovo ministerstvo, kje si? Tako vprašanje stavi si vsak patrijot, ki bere, kar je 28. septembra finančni minister de Pretis govoril v finančnem odboru Avstrijske delegacije, rekši, da je denarni stan države jako kritičen. Po ministrovem poročilu bode primanjkava v prihodnjem letu znesla okoli 26 miljonov gld., al po Herbstovih dokazih utegne še veliko višja biti in najmanj znašati 43 miljonov, zato, ker prihodnje leto bode državi treba veliko državnega dolgá poplačati. Ker se je po Hohenwatovem odstopu državni dolg povikšal skoro za 130 milijonov gold., je to pač dokaz žalostnega gospodarstva ustavovercev, kateri se bolj brigajo za cerkvene prenaredbe, za civilni zakon itd., kakor za poravnavo finančnega stanja Avstrije.

— Odbor ogerske delegacije je v seji 30. dne p. m. z ministrom Andrassy-em razpravljal vprašanje, kako naj se Avstrija obnaša nasproti ustaji na Turškem. Magjari so zahtevali, naj se Avstrija kar nič ne vtikuje v vojaško brambo ustajnikov. Andrassy je odvoril, da ne more sprejeti take „gebundene Marschroute“, ker je mogoče, da se predrugačijo razmere. Na to so Magjari popustili svoj strogi predlog.

Česko. Iz Prage. — Volitve za državni zbor so razpisane na 6. dan t. m. za kmečke občine, na 12. dne t. m. pa za mesta. Volilni odbor staročeskih narodnjakov, njemu na čelu dr. Palacky in dr. Rieger, je razglasil imenik kandidatov, katere naj narod českí voli. Vsi so zopet tisti, ki jih narod zmirom voli, ki pa nočejo v ta državni zbor iti. Volitve bodo tedaj, al — poslancev zopet ne bo v državni zbor.

Iz Tirolov. — Tukajšnja federalista Giovanelli in Dipauli sta se odpovedala poslanstvu v državni zbor. — Tukajšnje gosposke so od deželne vlade dobile ostro zapoved, da nikjer in nikakor ne trpé pri kaki slovesnosti nemških zastav. Tudi šolskim oblastim se je ukazalo, da v šolah ne smejo dopuščati pisnih tek, na katerih so podobe nemškega cesarja Viljema, Bismarka, Moltke-a itd.

Iz Turškega bojišča se poroča vedno le o zmagah vstajnikov. Trebinje oblegane, Nikšice od vseh krajev zaprte in zajezene, zveza s Srbijo gotova, hude praske v Bosni, kjer se upor vedno le širi, — to so v kratkem novice, ki vse povedó. Iz posameznih poročil sprejmemo najzadnje, namreč, da je bila Turška četa čez 2000 mož, ki je imela s Kleka peljati denar, strelivo in živež v Trebinje, po vstajnikih zagrabljena in tepena in da je pri tej priliki memo živeža in streliva prišla vstajnikom v pest tudi vojna kasa, v kateri je bilo 21.000 turških lir. — Srbija in Črnagora brusite orožje. Srbska skupščina je iz Kragujevaca premeščena v Beligrad, ministerstvo Ristićevo je odstopilo, Belgradski vladni list kliče vse Srbe, ki bivajo zunaj dežele, v 21 dneh domu, da vstopijo v deželno brambo, — vse to gotovo niso znamenja miru. Črnagora pa je pripravljena na prvi klic pridružiti se Srbiji. Sultan je namnstu Hussein-paša za vojnega ministra imenoval Riza-pašo in telegrami iz Beligrada poročajo, da to pomeni vojsko Srbom. Na vsak način se tedaj bliža vojska. — Ustajnikov vodje so poslali Garibaldiju posebno adreso, v kateri se spominjajo njega kot borilca za svobodo in pritrdijo, da zdaj tudi njim veljá edino le: smrt ali svoboda. — Po vsem svetu se pridno nabirajo darovi po odborih za sirote, v Zagrebu se je sestavil odbor gospá v ta namen. Kaj pa naše Ljubljanske dame, zlasti tiste, ki so vselej milosrčne, kedar gre za kako nemčursko reč? Kako lep čas bi imele šarpijo trgati za ranjence, katerih je že v Dubrovniku veliko, v Kostajnici pa še več. Kje ste grofice, baronice, predsednice, doktorice itd.?

15. zapisnik doneskov za dr. Costov spominek,

za katerega je daroval

gospodje: Karol Križnička, c. k. stolni kontrolor v Halstadt-u na Gornje-Avstrijskem 2 gold., Janez Majnik, župnik v Žireh 1 gold., Anton Verbajs, koperator v Žireh 1 gld., Franjo Boncelj, koperator v Žireh 1 gld., Janez Demšar, farni administrator v Ledinah 1 gold., Miha Hrovat, župnik v spodnji Idriji 1 gold., Janez Leskovic, c. k. poštar v Idriji 1 gold., Andrej Marušič, profesor v Gorici 3 gold., J. P. 1 gold.

Žitna cena

v Ljubljani 29. septembra 1875.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 20. — banašak 6 fl. 31. — turšice 3 fl. — soršice 4 fl. 10. — rží 3 fl. 10. — ječmena 2 fl. 50. — prosa 2 fl. 40. — ajde 2 fl. 60. — ovsa 1 fl. 90. — Krompir 1 fl. 70.

Kursi na Dunaji 2. oktobra.

5% metaliki 69 fl. 80 kr.	Ažijo srebra 101 fl. 45 kr.
Narodno posojilo 73 fl. 50 kr.	Napoleondori 8 fl. 93 kr.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Tisk in založba: Jožef Blaznikovih dedičev v Ljubljani.